

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

PROIECT DE MANAGEMENT PENTRU MUZEUL
UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

Perioada 2020-2024

Conf. dr. Neculai Bolohan

octombrie 2020

iași

CUPRINS

A. Valorificarea eficientă a potențialului oferit de mediul de amplasare al muzeului

B. Accesul liber și egal la posibilitățile de cercetarea și studii oferite de muzeu

C. Prezentarea unor strategii de atragere a investițiilor din fonduri externe nerambursabile pentru modernizarea muzeului, cu accent pe eficiența economică

D. Întocmirea unor studii de fezabilitate privind situația actuală a muzeului și standardul de modernizare la care se dorește a ajunge

E. Propunerea unor proceduri speciale pentru îndeplinirea funcției de bază a muzeului

PROIECT DE MANAGEMENT PENTRU MUZEUL UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

„muzeu - instituția de cultură, de drept public sau de drept privat, fără scop lucrativ, aflată în serviciul societății, care colecționează, conservă, cercetează, restaurează, comunică și expune, în scopul cunoașterii, educării și recreerii, măturii materiale și spirituale ale existenței și evoluției comunităților umane, precum și ale mediului înconjurător”

LEGE nr. 311 din 3 iulie 2003 (*republicată*)

Capitolul I, articolul 2, litera a.

Muzeul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași a atins un maxim de dezvoltare, fapt vizibil prin realizarea contextului expozițional și aprecierea expozițiilor de bază, prin activitatea de cercetare și participarea la istoria actuală. În acest moment este nevoie de o schimbare de paradigmă care să aducă muzeul în sfera performanței academice și a diversității comportamentului cultural actual. Măine, în mundanitatea actuală, presupune regândirea cotidiană a menirii muzeului ca entitate publică pusă în serviciul comunității academice și cu deschidere pentru public. Muzeul trebuie să se afle într-o căutare utilă a formelor noi de implicare a publicului sau de atragere a acestuia spre sfera participativă.

În proiectul de față mă voi axa doar pe elementele care pot aduce plus valoare unei activități care nu trebuie întreruptă. Este nevoie de a răspunde într-o manieră actualizată și diversificată la provocările educaționale și culturale contemporane.

A. Valorificarea eficientă a potențialului oferit de mediul de amplasare al muzeului

Muzeul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași se remarcă prin deținerea unui patrimoniu cultural și arhivistic de excepție și este amplasat într-o fostă casă particulară datată la începutul secolului al XX-lea, construcție inclusă pe Lista monumentelor istorice din județul Iași, 2015, cod de clasificare IS-II-m-B-03937. Este doar unul dintre monumentele care constituie o extraordinară insulă de reprezentare istorică și arhitecturală din zona centrală a orașului, având drept nucleu Palatul Universitar de la Copou¹. Contextul general descris constituie un suport prețios pentru studiile arheologice, istorice, arhivistice, culturale pentru publicul țintă reprezentat de corpul didactic și de cercetare precum și pentru corpul studențesc.

---

¹ Ionuț Nistor, *Originile unui litigiu. Palatul universitar din Copou*, *Historia Universitatis Iassiensis* 10, 2019, 57–96.

Conform statutului, Muzeul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași este constituit ca un department din cadrul universității cu același nume, care și-a concentrat activitatea pe două direcții principale: expunerea artefactelor specifice civilizației eneolitice Cucuteni, un leit-motiv al reprezentării identității regionale și prezentarea patrimoniului documentar și artefactual cu o semnificație aparte pentru istoria mai veche și mai nouă a Universității. Direcțiile de funcționare enunțate sunt completate de activitatea de cercetare-arhivare-educare (realizarea unor manifestări științifice și coordonarea unor programe educaționale).

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și Muzeul Universității, pe lângă rolul educativ și științific recunoscut, își împletesc activitatea sau sunt susținute și de alte instituții cu roluri importante în context local, regional sau național. Analiza amplasării și valorificării topografiei sugerează următoarele axe de colaborare și intercomunicare:

a. Grădina Botanică, Muzeul de Istorie Naturală, Muzeul de Mineralogie și Petrografie „Grigore Cobălcescu” din Iași, Colecția Seminarului de Arheologie. Axa poate fi denumită **UniversMuz** și face referință la universul muzeelor din cadrul Universității. Aceasta oferă posibilitatea valorificării comune, cu accente interdisciplinare, a patrimoniului material sau imaterial. În același context, spațiile deschise aflate în exteriorul Muzeului și cele aflate pe teritoriul Grădinii Botanice, vor oferi ambientul necesar desfășurării activităților educative sau de diseminare științifică în aer liber (v. condițiile de continuarea a restrângerii vieții sociale generate de pandemia actuală - 2020). Oportunitățile de valorificare a patrimoniului imobil și mobil (ex. stand propriu de reprezentare în cadrul Târgului național de ceramică „CUCUTENI 5000” unde vor fi utilizate mijloacele media pentru expunerea tehnologiilor preistorice) pot identificate și în zona de *loisir* urban, parcul Copou, un foarte cunoscut loc al identității culturale locale.

b. Complexul Muzeal Național Moldova Iași, Muzeului Literaturii Române, Iași. Casa „Vasile Pogor”, Muzeul Unirii, Muzeul Municipal „Regina Maria” Iași, Muzeul. Axa denumită **MuzeuKoolt** implică colaborarea cu muzeele de tradiție, care contribuie la menținerea identității locale și regionale.

c. Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași, Biblioteca Universității Tehnice „Gheorghe Asachi” din Iași, Biblioteca Academiei Române, Arhivele Naționale ale României. Serviciul Județean Iași al Arhivelor Naționale. Axa denumită **@MuzeBook** asigură principala sursă de documentare pe suport fizic sau on-line.

d. Facultatea de Istorie-UAIC, Institutul de arheologie din Iași, Institutul de istorie A.D. Xenopol, Academia Română - Filiala Iași. Axa numită **MuzeuCercetare** are importanță deosebită pentru dezvoltarea unor proiecte comune în domeniul arheologiei (faza de documentare) și istoriei (valorificarea științifică). Facultatea de Istorie, prin trei dintre modulele de master (*Arheologie, civilizație și artă antică, Patrimoniu și turism cultural, Arhivistică*), își poate asigura un cadru instituțional adecvat pentru desfășurarea unor activități practice „Acasă, la Muzeu”. Cele două institute de cercetare menționate vor reprezenta, așa după cum s-a mai realizat, parteneri instituționali adecvați pentru desfășurarea activităților de cercetare și diseminare a rezultatelor.

Pe lângă instituțiile amintite activitatea muzeului va fi susținută și de colaborările cu Direcția Județeană pentru Cultură Iași, serviciu deconcertat din cadrul Ministerului Culturii, care va oferi consilierea de specialitate pentru domeniul protejării patrimoniului cultural mobil și imobil. Diversificarea activităților care include utilizarea resurselor locale va implica atragerea pe baza parteneriatelor a Universității de Arte "George Enescu" din Iași. Aceasta va putea ajuta Muzeul Universității prin specializările diverse (Interpretare muzicală, Artele vizuale și Design, Conservare –

Restaurare, Design, Istoria și Teoria artei și Teatru), la formarea și atragerea unui public cu opțiuni culturale contemporane.

Muzeul este amplasat într-un important loc al comunicării urbane care este structurat pe axa monumentelor istorice nord-sud (Copou-Curtea Domnească) și pe axa de comunicare și vehiculare est-vest, care corespunde configurației naturale a terenului. Insularitatea universitară reprezentată și de către Muzeul Universității beneficiază de avantajul vizibilității naturale și culturale și de o intervizibilitate construită și accentuată pe parcursul istoriei sale.

B. Accesul liber și egal la posibilitățile de cercetarea și studii oferite de muzeu

Pentru o coerentă abordare a obiectivului mi-am propus să folosesc legislația generală locală și internațională care face referire la diferitele tipuri de egalitate de tratament și înlăturarea oricărui tip de discriminare (*Ordonanță nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, Ordonanța de Urgență Nr. 67/2007 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul schemelor profesionale de securitate socială, Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de România prin Legea nr. 221/2010, Codul muncii actualizat 2020, Legea 53 din 2003, Capitolul II. Principii fundamentale, Articolul 5*). Acest rezumat legislativ, prin prevederile stipulate foarte clar, definește principiile generale și cele specifice care să asigure respectarea unor criterii utile pentru coeziunea socială și culturală. Acestea fac referință la abordarea participativă, incluziunea prin dezvoltarea unei culturi organizaționale favorabile, asigurarea echilibrului de genuri, promovarea și asigurarea cadrului învățării continue prin educație non-formală și formală, organizarea de campanii de sensibilizare privind cunoașterea și respectarea dreptului la egalitate de șanse și tratament.

A două etapă este reprezentată de o evaluare a istoricului promovării posibilităților de cercetare în cadrul muzeului și, bineînțeles, o evaluare a rezultatelor. Analiza surselor media disponibile arată nivelul de participare al angajaților muzeului la activitățile muzeistice (cercetare, arhivare, expunere a patrimoniului), destul de puține date vizibile pentru cuantificarea activității de studiu în care au fost implicați bursierii muzeului și absența datelor statistice care să ateste activitatea de practică științifică susținută de studenți. Cu siguranță că realizarea bazei de date arhivistice și bibliografice în format media, cu acces liber, asigură o foarte utilă modalitate de egalizare a șanselor de informare pentru derularea unei documentări privind istoria universitară. Această activitate va fi extinsă prin implicarea unor nuclee muzeistice sau persoane (profesori seniori, colecționari) cu apetență deosebită pentru valorificarea cunoștințelor privind istoria centrului universitar. În cadrul menționat va fi realizată o întâlnire lunară a colecționarilor, deținătorilor de arhive sau susținătorilor acestor activități, loc în care vor fi prezentate teme din istoria locului sau a instituției. Pentru lărgirea accesului la aceste resurse de istorie orală vor fi realizate interviuri înregistrate pe suport media, care vor fi arhivate și ușor accesibile.

Pe viitor este necesară extinderea bazei de date media privind desfășurarea și cunoașterea rezultatelor cercetărilor arheologice prin utilizarea documentației specifice (grafică, fotografică, aerofotografică etc.). Pentru îndeplinirea acestui deziderat se vor stabili termene de predare care vor lua în considerare perioadele anuale de desfășurare ale cercetărilor arheologice coordonate de către angajații Universității. Va fi acordată o atenție specială valorificării media pentru public a acestor rezultate prin dinamizarea cunoașterii rezultatelor. În acest sens vor fi organizate expoziții temporare pe suport media sau pe suport clasic-poster, care vor fi aduse către public, prin expunere continuă (proiecție media „în cascadă”) în *Sala Pașilor Pierduți* sau alte spații neconvenționale. Realizarea obiectivului propus va fi asigurată prin utilizarea resurselor interne ale Universității.

Pe baza unei înțelegeri academice, activitățile practice din cadrul modulelor seminariale desfășurate pe parcursul programului de master *Patrimoniu și turism cultural* de la Facultatea de Istorie, vor fi susținute în cadrul Muzeului de Istorie a Universității. Pe baza unei programări prealabile, spațiul va

fi deschis și altor instituții universitare care desfășoară programe educative centrate pe expunerea și valorificarea patrimonial universitar sau cultural .

Accesul la vizitarea muzeului și utilizarea resurselor documentare va fi liber pentru membrii centrului universitar lași și taxabil pentru publicul larg.

C. Prezentarea unor strategii de atragere a investițiilor din fonduri externe nerambursabile pentru modernizarea muzeului, cu accent pe eficiența economică

Pentru dezvoltarea acestui principiu am întrevăzut trei direcții principale de activitate: utilizarea resurselor interne, participarea la realizarea de proiecte cu fonduri nerambursabile și stimularea suplimentărilor financiare prin activitățile proprii.

1. Utilizarea resurselor interne

Utilizarea resurselor financiare interne este utilă și reprezintă baza de permanentă susținere a menținerii în bune condiții a standardului expozițional. În perioada actuală, cea a provocărilor privind necesitatea dinamizării, fluidizării și valorificării expozițiilor de bază sau a celor periodice, este necesară o permanentă înscriere în tendințelor muzeistice. Mă refer la utilizarea generală a mijloacelor media și la introducerea și folosirea mijloacelor cu un foarte ridicat grad de noutate și atractivitate: Realitate virtuală (VR), Realitate Augmentată (AR), panouri touch-screen, puzzle, animație, investigație etc.

Voi propune colaborarea cu Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor-UAIC în vederea elaborării în comun a unui program de marketing cultural. În cadrul colaborării muzeul va identifica și defini ariile de dezvoltare iar entitatea parteneră va propune itemii specifici.

b. Realizarea de proiecte cu fonduri nerambursabile

Posibilitatea de asociere cu muzee universitare care reprezintă diverse unități de cercetare și învățământ superior din țară (ex. consorțiul Universitaria) și străinătate (ex. Grupul Coimbra), în vederea participării la elaborarea de proiecte de cercetarea comune privind istoria universitară și valorificarea acesteia.

Identificarea partenerilor din rețeaua Ministerului Culturii sau din mediul privat, care să participe la realizarea proiectelor având ca obiectiv general valorificarea patrimoniului prin finanțarea publică sub egida Administrației Fondului Cultural Național (AFCN).

c. Stimularea suplimentărilor financiare

Participarea angajaților muzeului la etapa de documentare istorică și arheologică necesară pentru desfășurarea etapei (PUG, PUZ, proiecte de construcții, conservarea, restaurare) premergătoare lansării programelor investiționale pentru refacerea clădirilor sau construirea unor noi facilități universitare. Activitățile descrise vor avea loc în baza unor contracte de prestări servicii.

Venituri realizate ca urmare a valorificării standului propriu prin diversificarea produselor cu o atractivitate mare (ex. folosirea motivelor „Cucuteni” inscripționate pe suport textil, realizarea unor obiecte cu replici după bunuri culturale de patrimoniu descoperite recent la Casa Canta, magneți cu imagini din istoria Universității).

Muzeul poate oferi spațiu pentru desfășurarea evenimentelor științifice, reuniunilor cu profil profesional etc. în baza unor contracte financiare. Pentru aceasta va fi realizată o ofertă de închiriere și servicii.

Proiectarea și realizarea unei întruniri cu posibili sponsori locali sau regionali care să susțină secvențial, logistic și financiar, activitatea specifică a muzeului. Implicarea sponsorilor în susținerea activităților educative, culturale și științifice reprezintă un lucru comun pentru mine, care am reușit susținerea cercetărilor arheologice și a practicii științifice studentești de la Dochia și Siliștea, județul Neamț sau a unor proiecte de arheologie experimentală (perioada 1999-2019).

D. Întocmirea unor studii de fezabilitate privind situația actuală a muzeului și standardul de modernizare la care se dorește a ajunge

Până în prezent nu s-au realizat studii vizând cunoașterea categoriilor de beneficiari - măsurători cantitative și calitative. Consider că acestea nu s-au efectuat din lipsă de personal și resurse financiare pentru a comanda un studiu sociologic. Contextul actual care necesită schimbarea de paradigmă impune un asemenea demers care va putea fi realizat prin resurse proprii (prin implicarea specializărilor de Informatică sau Sociologie). Prima etapă, propusă pentru a se desfășura pe durata a șase luni de zile, este reprezentată de o analiză SWOT („Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări”), care va permite analiza indicatorilor descriptivi și va contura poziția strategică a muzeului. Cuantificarea activității impune formularea unor criterii clare (cercetare științifică, gestionarea patrimoniului muzeal, activitatea educațională, activitatea expozițională), corespunzătoare menirii instituției dar și cerințelor actuale de performanță. Evaluarea de etapă va impune și elaborarea strategiei de funcționare și dezvoltare pe termen scurt și mediu a muzeului.

Modernizarea muzeului presupune, în viziunea mea, facilitarea comunicării cu publicul prin identificarea limbajului neutru observational accesibil *celui* pe care îl invităm să participe la actul educațional și de cultură.

Instituția trebuie să-și asume și nevoia de actualizare a potențialului resursei umane prin participarea imediată și neapărată la stagii de specializare și perfecționare (ex. Ministerul Culturii - Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală; MAI - Școala Națională de Perfecționare Arhivistică Prof. „Aurelian Sacerdoțeanu”).

E. Propunerea unor proceduri speciale pentru îndeplinirea funcției de bază a muzeului

1. Nivel instituțional

a. Într-o primă etapă va fi necesară convocarea consiliului administrativ pentru a decide viitorul instituțional al unui muzeu universitar care deține patrimoniu mobil excepțional. Pentru aceasta vom lua ca bază de discuție intențiile și necesitățile Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și *Legea muzeelor și a colecțiilor publice nr. 311 din 8 iulie 2003*, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 528 din 23 iulie 2003.

b. Actualizarea componenței consiliului științific prin includerea unor specialiști din rețeaua muzeistică.

c. atragerea personalului extern pentru elaborare și consultanță în realizarea proiectelor.

d. încurajarea activităților de voluntariat prin atragerea studenților, a liceenilor și a seniorilor.

2. Cercetare științifică

Stabilirea temelor generale de cercetare în cadrul Consiliului științific și prin participarea angajaților muzeului. Direcțiile generale de activitate și rezultatele corespund unor teme variate care reprezintă specificul de activitatea al muzeului. Aria tematică trebuie extinsă și trebuie să cuprindă teme precum relațiile universitare la nivel național, internațional, orașul și universitatea, modalitatea de valorificarea a surselor de istorie orală etc.

Activitatea de diseminare a rezultatelor cercetării se va desfășura sub cupola instituției dar și în afara acesteia (școli, licee, medii universitare, extensii/filiale ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași etc.), pentru a apropia publicul și pentru a facilita comunicarea.

Angajații vor fi consiliați și încurajați pentru a participa și la reuniuni științifice naționale de nișă (ex. Conferința Internațională Muzeul și Cercetarea Științifică, Muzeul Olteniei Craiova) sau internaționale.

Realizarea unor conexiuni-parteneriate directe cu muzee universitare din străinătate în cadrul parteneriatelor existente (Konstanz, Thessaloniki).

3. Gestionarea patrimoniului muzeal mobil și imobil

Protejarea și valorificarea patrimoniul muzeal universitar rămâne unul dintre obiectivele majore ale funcționării muzeului contemporan. Îndeplinirea obiectivului presupune activități de cercetare, înregistrare, conservare, muzeografie/muzeologie, restaurare. În absența unui laborator propriu de restaturare-conservare vom apela la bunele relații pe care le are Universitatea cu mediul muzeal local.

Pentru a gestiona eficient patrimoniul, pentru a fluidiza accesul la elementele de patrimoniu mobil și pentru a veni în întâmpinarea publicului de a intra în contact virtual cu acestea sau cu reproduceri augmentate este necesară aciziționarea și utilizarea mijloacelor media (scanner 3D, fotogrametrie).

4. Activitatea educațională

Activitatea educațională reprezintă una dintre prioritățile muzeului. Aceasta se va desfășura pe plan intern prin colaborarea cu modulele de studiu și pe plan extern prin colaborare cu unitățile de învățământ. Astfel, vor fi propuse pachete educaționale pentru segmente de vârstă diferite, prin

respectarea specificului celor două compartimente expoziționale (arheologie și istorie universitară). Activitățile vor avea loc în muzeu sau în cadrul unităților de învățământ. O atenție deosebită va fi acordată rolului învățării „fără vârste”, activitatea propusă a se realiza în context academic și unde se va încerca atragerea persoanelor de vârstă seniorială. Absolvirea acestor module va fi recompensată cu diplome de recunoaștere a activității.

Pentru sporirea vizibilității propunem realizarea de expoziții temporare fotografice în spații cu o vehiculare intensă (aeroport, gară, mall) și impact emotional, care să atragă atenția asupra *Primei Universități din România*.

Înființarea atelierelor tematice temporare (ex. *Micul arheolog, IPot, Meșteșuguri regăsite*) sau ocazionale (ex. atelierelor de Crăciun) vor permite familiarizarea publicului participant cu activitatea specifică a unui muzeu.

Spațiul interior și cel exterior al Muzeului va deveni și un loc al artelor în care vor fi invitați pentru susținerea de concerte sau expoziții temporare studenții ai Universității de Arte "George Enescu" din Iași. Dealtfel, ne propunem ca în fiecare semestru, să organizăm câte un concert în cadrul activității *Seri muzicale la Muzeul Universității*.